

# QUẢN LÝ GIÁO DỤC ĐẠO ĐỨC HỌC SINH TRUNG HỌC CƠ SỞ : THỰC TRẠNG VÀ KHUYẾN NGHỊ

**Ths. Phạm Nguyên Nhung**

*Trung tâm Bồi dưỡng Chính trị huyện Thanh Trì*

*Email: Nhungd69@yahoo.com*

**PGS.TS Trần Thị Vân Hoa**

*Đại học Kinh tế Quốc dân*

*Bài viết đề cập đến một số vấn đề về thực trạng công tác quản lý giáo dục đạo đức hiện nay và khuyến nghị các biện pháp tăng cường quản lý giáo dục đạo đức học sinh trung học cơ sở (THCS) thời gian tới.*

**Từ khóa:** Giáo dục, đạo đức, quản lý, học sinh, THCS

## 1. Đặt vấn đề

Một trong những tư tưởng đổi mới Giáo dục và Đào tạo hiện nay là tăng cường giáo dục đạo đức cho học sinh nhằm đào tạo con người “vừa hồng vừa chuyên”. Vì thế công tác quản lý giáo dục đạo đức trong nhà trường đóng vai trò quan trọng. Về nội dung, công tác quản lý giáo dục đạo đức là tổng hợp các khâu công việc như xây dựng kế hoạch, tổ chức hoạt động giáo dục, chỉ đạo hoạt động giáo dục và kiểm tra hoạt động giáo dục đạo đức cho học sinh. Thực hiện tốt các khâu công việc này, hoạt động giáo dục đạo đức cho học sinh trong nhà trường sẽ góp phần tích cực vào việc bồi dưỡng nhân cách cho học sinh.

Bài viết này dựa trên cơ sở tài liệu khảo sát từ thực tế từ 45 giáo viên và 100 học sinh một số trường THCS huyện Thanh Trì, Hà Nội để đánh giá tình hình thực hiện các khâu quản lý giáo dục đạo đức hiện nay, tác động của các khâu này, trên cơ sở đó khuyến nghị một số biện pháp nhằm tăng cường quản lý giáo dục đạo đức học sinh THCS những năm tới.

## 2. Thực trạng quản lý giáo dục đạo đức học sinh THCS

*Thứ nhất, xây dựng và tổ chức thực hiện kế hoạch giáo dục đạo đức học sinh THCS.* Kế hoạch là khâu đầu tiên trong quản lý giáo dục đạo đức nói chung, giáo dục đạo đức học sinh THCS nói riêng. Yêu cầu của khâu này là chỉ đạo xây dựng kế hoạch giáo dục đạo đức, mà trong đó cần phải xác định đúng đắn mục tiêu giáo dục đạo đức toàn cấp và chi tiết cụ thể từng năm học, từng học kỳ, phù hợp với đặc điểm cơ bản của học sinh, cán bộ, giáo viên, điều kiện của từng trường. Qua kết quả khảo sát 45 cán bộ quản lý và giáo viên đánh giá về chất lượng xây dựng kế hoạch giáo dục đạo đức, kết quả như bảng 1.

Khảo sát CBQL và giáo viên cho thấy, các nội dung công việc của công tác giáo dục đạo đức đều được tổ chức, chỉ đạo thực hiện nhưng chỉ ở mức trung bình. Việc tuyên truyền công tác giáo dục đạo đức đối với phụ huynh đã được nhà trường thực hiện nhưng chủ yếu là từ Ban Giám hiệu (94.9%) và giáo viên chủ nhiệm lớp (87.8%) qua các cuộc họp

**Bảng 1: Đánh giá về công tác xây dựng kế hoạch giáo dục đạo đức học sinh THCS**

<b>Đánh giá:</b>	<b>Tốt</b>	<b>Chưa tốt</b>
Việc xác định mục tiêu giáo dục đạo đức	82.1%	17.9%
Việc xây dựng kế hoạch cụ thể của năm học và từng học kỳ	83.6%	16.4%
<i>Nguồn: Khảo sát của tác giả tại một số trường THCS huyện Thanh Trì, HN</i>		

phụ huynh đầu năm, hết học kỳ và cuối năm chứ không phải từ học sinh hay các phương tiện thông tin đại chúng. Do đó những thông tin về giáo dục đạo đức của nhà trường chỉ mang tính thời vụ, không thường xuyên và liên tục nên hiệu quả không được cao.

**Thứ hai, quản lý nội dung, hình thức hoạt động và phương pháp giáo dục đạo đức.** Kết quả khảo sát cho ta thấy 50% giáo viên (GV) và 58% học sinh (HS) đánh giá hình thức, giáo dục thông qua các giờ dạy văn hoá trên lớp có mức độ thường xuyên. Còn lại các hình thức khác mức độ thường xuyên rất thấp, thi thoảng mới thực hiện hoặc không thực hiện. Như vậy, các nhà trường chưa thực sự quan tâm đến việc thực hiện các nội dung, hình thức giáo dục đạo đức cho học sinh. Tuy vậy, học sinh thích và rất thích các nội dung và hình thức giáo dục đạo đức của nhà trường như: Giáo dục thông qua hoạt động tham quan, du lịch, cắm trại (92.0%); Giáo dục thông qua hoạt động văn hoá, văn nghệ, thể dục thể thao, vui chơi giải trí (91.6%).

Tuy nhiên có những hình thức giáo dục có số ý kiến học sinh không thích tham gia ở mức cao như: Giáo dục thông qua lao động, vệ sinh trường sở, hướng nghiệp (25.2%); Giáo dục thông qua hoạt động chính trị xã hội nhân đạo (18%); Giáo dục thông qua các buổi tuyên truyền, giáo dục chính trị, tư tưởng (16.4%). Do đó, các nhà quản lý cần hết sức lưu ý để đưa ra những hình thức giáo dục phù

hợp với sở thích của các em để có kết quả giáo dục cao.

Kết quả khảo sát của chúng tôi cũng cho thấy, giáo viên nhà trường chưa thường xuyên sử dụng các phương pháp giáo dục đạo đức cho học sinh như: Kích thích tình cảm và hành vi: thi đua, nêu gương, khen thưởng, trách phạt, phê phán hành vi xấu, kỷ luật,... trong đó GV là 78.0% và HS là 53.6%; Tác động vào nhận thức tình cảm: đàm thoại, tranh luận, kể chuyện, giảng giải, khuyên răn... trong đó GV là 65.5% và HS là 44.2%; và phương pháp về Tổ chức hoạt động thực tiễn: giao việc, rèn luyện, tập thói quen... trong đó, GV là 59.0% và HS là 31.2%. Như vậy, về thực hiện các phương pháp giáo dục đạo đức cho học sinh của giáo viên nhà trường vẫn chưa tốt.

**Thứ ba, kiểm tra đánh giá giáo dục đạo đức.** Qua khảo sát giáo viên cho thấy: Có 65.4% cho rằng việc xây dựng được chuẩn kiểm tra đánh giá là tốt; 48.5% cho rằng nội dung, đối tượng, thời gian kiểm tra đánh giá cụ thể là tốt và thông báo công khai và xử lý kết quả kiểm tra đánh giá có 45.7% cho là tốt. Không có ý kiến nào cho là không thực hiện được.

Nhìn chung, công tác quản lý giáo dục đạo đức của các trường còn những tồn tại như: Việc xây dựng kế hoạch giáo dục đạo đức chưa cụ thể, phù hợp với đặc điểm tình hình mà thường xây dựng chung với kế hoạch chuyên môn; nội dung các hoạt động giáo dục đạo đức thực hiện ở mức độ trung

**Bảng 2: Đánh giá của giáo viên về tình hình đạo đức của học sinh**

TT	Các tiêu chí	Số lượng	Tỉ lệ
1	Rất ngoan	10	22%
2	Ngoan	22	49%
3	Không ngoan	9	20%
4	Rất không ngoan	4	9%
<i>Nguồn: Khảo sát của tác giả tại một số trường THCS huyện Thanh Trì, HN</i>			

bình khá; các phương pháp giáo dục đạo đức chưa được tốt, học sinh chưa nhận thấy được tác dụng hiệu quả của các phương pháp trong việc rèn luyện bản thân; vai trò các lực lượng giáo dục chưa có sự phối hợp nhịp nhàng, thống nhất và đồng bộ; việc kiểm tra đánh giá nhiều lúc còn chiếu lệ, qua loa, chưa mang tính động viên, khuyến khích, răn đe kịp thời; giáo viên chủ nhiệm chưa xây dựng được kế hoạch cụ thể hàng tuần phù hợp với đặc thù của lớp, ít quan tâm và đầu tư công sức vào công tác chủ nhiệm; ý thức thực hiện nội quy của học sinh chưa cao, nhiều em thường xuyên vi phạm. Chính vì vậy, đánh giá về tình hình đạo đức học sinh của 45 giáo viên trường THCS Liên Minh Thanh Trì Hà Nội cho thấy, có 22% cho là học sinh rất ngoan, 49% cho rằng học sinh ngoan và 29% cho rằng học sinh không ngoan và rất không ngoan.

Những bất cập trên đây do nhiều nguyên nhân gây ra, trong đó có nguyên nhân ngoài nhà trường và nguyên nhân trong nhà trường.

*Về phía ngoài nhà trường*, do nhận thức xã hội và gia đình còn hạn chế vẫn còn các cấp lãnh đạo và một bộ phận xã hội coi việc giáo dục ở các trường là kết quả học tập văn hoá nhiều hơn là chất lượng về đạo đức. Trình độ dân trí không đồng đều, nhận thức còn nhiều hạn chế nên nhiều phụ huynh chưa biết giáo dục con đúng cách; do lo làm ăn kinh tế nên phó mặc việc giáo dục cho nhà trường, thậm chí còn hiểu sai là nhà trường, giáo viên phải có trách nhiệm dạy cho con họ ngoan ngoãn, học hành chăm chỉ; thêm nữa, sự phát triển kinh tế thị trường, đô thị hoá, Internet, Games... làm ảnh hưởng đến suy nghĩ, tạo nên những hành vi vi phạm của học sinh.

*Về phía nhà trường*, do phải làm thêm nghề phụ hoặc đi dạy thêm, giáo viên ít quan tâm và đầu tư công sức vào công tác chủ nhiệm lớp, chưa tập trung đổi mới thực hiện biện pháp giáo dục; một số giáo viên chưa thực sự nhận thức và thấy được vai trò của giáo dục đạo đức cho học sinh. Trong quản lý, bản thân cán bộ quản lý cũng chưa thực sự tập trung vào công tác giáo dục đạo đức mà chủ yếu tập trung vào giáo dục văn hoá để đạt các chỉ tiêu thi đua hàng năm; còn xem nhẹ việc xây dựng kế

hoạch giáo dục đạo đức; chưa có các biện pháp hữu hiệu để chỉ đạo thực hiện sâu rộng trong tập thể giáo viên, còn mang tính hình thức; sự phối hợp của giáo viên chủ nhiệm với phụ huynh và các lực lượng giáo dục trong trường chưa tốt; hoạt động của Đoàn TN, Đội TNTP trong giáo dục đạo đức chưa thật sự toàn diện và hiệu quả; thực hiện xã hội hoá giáo dục đạo đức nhà trường làm chưa tốt; việc đánh giá, khen thưởng còn chưa kịp thời... Ngoài ra, chương trình sách giáo khoa quá nhiều nên khó có thể kết hợp giáo dục đạo đức với nội dung bài học.

### **3. Một số khuyến nghị về quản lý giáo dục đạo đức cho học sinh THCS thời gian tới**

Để tăng cường quản lý giáo dục đạo đức cho học sinh THCS trong những năm tới, chúng tôi đã khảo sát lấy ý kiến về 10 biện pháp chủ yếu là: 1/ Quán triệt quan điểm, đường lối GDĐĐ của Đảng, Nhà nước; 2/ Nâng cao nhận thức, vai trò, trách nhiệm của các thành viên, tổ chức trong nhà trường trong công tác giáo dục đạo đức cho học sinh; 3/ Nâng cao chất lượng xây dựng kế hoạch giáo dục đạo đức; 4/ Nâng cao hiệu quả tổ chức và chỉ đạo thực hiện giáo dục đạo đức; 5/ Xây dựng môi trường sư phạm mẫu mực trong nhà trường; 6/ Đa dạng hoá các hình thức hoạt động giáo dục đạo đức cho học sinh; 7/ Phát huy hơn nữa vai trò của Đoàn thanh niên, Đội Thiếu niên trong giáo dục đạo đức cho học sinh THSC; 8/ Phát huy vai trò tự quản của tập thể và tự rèn luyện của học sinh; 9/ Tổ chức tốt việc phối hợp giữa nhà trường, gia đình và các lực lượng xã hội trong công tác giáo dục đạo đức cho học sinh THCS và 10/ Nâng cao hiệu quả công tác kiểm tra, đánh giá giáo dục đạo đức học sinh THCS; công tác thi đua, khen thưởng. Kết quả được phản ánh ở bảng 3.

Bảng 3 cho thấy về cơ bản cả 10 biện pháp đề xuất được trên 90% các cán bộ quản lý đồng ý tán thành và đại đa số các ý kiến đều cho rằng 10 biện pháp trên đều rất quan trọng và có tính khả thi. Do vậy, việc giáo dục đạo đức cho học sinh THCS những năm tới cần lưu ý làm tốt 10 biện pháp đó. □

**Bảng 3: Đánh giá về tầm quan trọng và tính khả thi của các biện pháp quản lý giáo dục đạo đức cho học sinh THCS**

TT	Biện pháp	Tính quan trọng			Tính khả thi		
		RQT	QT	KQT	RKT	KT	KKT
1	Quán triệt quan điểm, đường lối giáo dục đạo đức của Đảng, Nhà nước	62.4	37.6	0	38.1	61.9	0
2	Nâng cao nhận thức, vai trò trách nhiệm của các thành viên, tổ chức trong nhà trường trong công tác giáo dục đạo đức cho học sinh	65.9	34.1	0	34.1	47.7	18.2
3	Nâng cao chất lượng xây dựng kế hoạch giáo dục đạo đức	56.8	43.2	0	31.8	68.2	0
4	Nâng cao hiệu quả tổ chức và chỉ đạo thực hiện giáo dục đạo đức	61.4	31.8	6.8	36.4	63.6	0
5	Xây dựng môi trường sư phạm mẫu mực trong nhà trường	59.1	29.5	11.4	43.2	56.8	0
6	Đa dạng hoá các hình thức hoạt động giáo dục đạo đức cho học sinh	59.1	40.9	0	40.9	59.1	0
7	Phát huy hơn nữa vai trò của ĐTN, Đội TN trong giáo dục đạo đức	52.3	43.2	4.5	34.1	61.4	4.5
8	Phát huy vai trò tự quản của tập thể và tự rèn luyện của học sinh	63.6	36.4	0	47.7	47.8	4.5
9	Tổ chức tốt việc phối hợp giữa nhà trường, gia đình và các lực lượng xã hội trong công tác giáo dục đạo đức cho học sinh của trường	50.0	40.9	9.1	45.5	50.0	4.5
10	Nâng cao hiệu quả công tác kiểm tra, đánh giá giáo dục đạo đức học sinh; thi đua, khen thưởng	52.3	43.2	4.5	40.9	59.1	0

*Nguồn: Khảo sát của tác giả tại một số trường THCS huyện Thanh Trì, HN*

**Tài liệu tham khảo:**

1. Đạo đức học - Phạm Khắc Chương, Hà Nhật Thăng (chủ biên) - Nhà xuất bản Giáo dục - 1998.
2. Cẩm nang nghiệp vụ quản lý trường học - Lê Quỳnh (chủ biên) - Nhà xuất bản Lao động - Xã hội.
3. Hoạt động giáo dục ở trường trung học cơ sở - Hà Nhật Thăng (chủ biên) - Nhà xuất bản Giáo dục - 1999.
4. Một số vấn đề cơ bản về giáo dục trung học cơ sở - Sách bồi dưỡng thường xuyên chu kỳ 1997 - 2000.
5. Quản lý nhà nước về giáo dục – Nguyễn Công Giáp - 2010.